https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

Ismoilova Manzuraxon Adxamjon qizi
CHDPU, maktabgacha va boshlang'ich ta'lim fakulteti
70110401 - Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (Boshlang'ich ta'lim) yo'nalishi magistratura 25-1 kunduzgi guruh talabasi
Phone: +998 88 546 33 44
E-mail: studentstudentka69@gmail.com

IJODIY TA’LIM MUHITIDA O‘QUVCHILARNING SHAXSIY KOMPETENTSIYASINI SHAKLLANTIRISH

Abstrakt

Mazkur maqolada ijodiy ta’lim muhitida o‘quvchilarning shaxsiy kompetentsiyasini shakllantirish masalalari tahlil qilinadi. Ijodiy yondashuvga asoslangan ta’lim muhiti o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi, muammolarni hal etish qobiliyati, o‘zini anglash va o‘z-o‘zini rivojlantirish ko‘nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqotda shaxsiy kompetentsiyaning tarkibiy qismlari, uni shakllantirishda pedagogik shart-sharoitlar hamda interfaol va innovatsion metodlarning o‘rni yoritiladi. Shuningdek, ijodiy faoliyat orqali o‘quvchilarning ijtimoiy faolligi, mas’uliyat hissi va kommunikativ madaniyatini rivojlantirish imkoniyatlari ko‘rsatib beriladi. Natijalar ijodiy ta’lim muhitini tashkil etish shaxsiy kompetentsiyani samarali shakllantirishga xizmat qilishini tasdiqlaydi.

Kalit so‘zlar: ijodiy ta’lim muhiti, shaxsiy kompetentsiya, innovatsion metodlar, mustaqil fikrlash, o‘quvchi rivoji.

Аннотация

В данной статье анализируются вопросы формирования личностной компетентности учащихся в условиях творческой образовательной среды. Образовательная среда, основанная на творческом подходе, играет важную роль в развитии самостоятельного мышления, способности решать проблемы,

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

навыков самопознания и саморазвития обучающихся. В исследовании раскрываются структурные компоненты личностной компетентности, педагогические условия её формирования, а также роль интерактивных и инновационных методов обучения. Кроме того, показаны возможности развития социальной активности, чувства ответственности и коммуникативной культуры учащихся через творческую деятельность. Результаты подтверждают, что организация творческой образовательной среды способствует эффективному формированию личностной компетентности.

Ключевые слова: творческая образовательная среда, личностная компетентность, инновационные методы, самостоятельное мышление, развитие учащихся.

Abstract

This article analyzes the issues of developing students' personal competence in a creative educational environment. A learning environment based on a creative approach plays an important role in fostering independent thinking, problem-solving abilities, self-awareness, and self-development skills of learners. The study highlights the structural components of personal competence, pedagogical conditions for its formation, and the role of interactive and innovative teaching methods. In addition, the opportunities for developing students' social activity, sense of responsibility, and communicative culture through creative activities are demonstrated. The results confirm that organizing a creative educational environment contributes to the effective formation of personal competence.

Keywords: creative educational environment, personal competence, innovative methods, independent thinking, student development.

Kirish

Hozirgi globallashuv sharoitida, ilm-fan, texnika va axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi jamiyat hayotining barcha sohalariga, xususan ta'lim tizimiga ham kuchli ta'sir ko'rsatmoqda. Zamonaviy jamiyat

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

shaxsdan nafaqat puxta bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘lishni, balki mustaqil fikrlash, ijodkorlik, muammoli vaziyatlarga moslashish, o‘zini anglash va o‘z faoliyatini ongli boshqara olish kabi muhim shaxsiy kompetentsiyalarni ham talab etmoqda. Shu sababli ta’lim jarayonini yangicha yondashuvlar asosida tashkil etish, ijodiy ta’lim muhitini shakllantirish masalasi bugungi kunning eng dolzarb pedagogik muammolaridan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda. An’anaviy ta’lim modeli asosan bilimlarni tayyor holda uzatishga yo‘naltirilgan bo‘lib, o‘quvchilarning ijodiy faolligi va shaxsiy rivojlanishiga yetarli darajada imkon yaratib bera olmaydi. Bunday sharoitda o‘quvchi ko‘pincha passiv tinglovchi rolida qolib, o‘z fikrini erkin ifoda etish, mustaqil qaror qabul qilish va muammolarni ijodiy hal etish ko‘nikmalarini to‘liq rivojlantira olmaydi. Shu bois kompetensiyaviy yondashuvga asoslangan, o‘quvchini ta’lim jarayonining faol subyekti sifatida shakllantiruvchi ijodiy ta’lim muhitini tashkil etish zarurati yuzaga kelmoqda.

Ijodiy ta’lim muhiti - bu o‘quvchilarning intellektual, emotsional va ijtimoiy rivojlanishini ta’minlovchi, ularni erkin fikrlashga, yangicha g‘oyalar yaratishga va o‘z imkoniyatlarini namoyon etishga undovchi pedagogik shart-sharoitlar majmuidir. Bunday muhitda o‘quvchi o‘zini shaxs sifatida his etadi, o‘z qiziqishlari va ehtiyojlariga mos ravishda bilim olishga intiladi hamda o‘z-o‘zini rivojlantirishga bo‘lgan ichki motivatsiyani shakllantiradi. Aynan shu jihatlar o‘quvchilarning shaxsiy kompetentsiyasini rivojlantirishda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

Shaxsiy kompetentsiya tushunchasi o‘quvchining o‘zini anglash, o‘z xatti-harakatlariga tanqidiy yondashish, mas’uliyatli qaror qabul qilish, hayotiy vaziyatlarda to‘g‘ri yo‘l tanlash va jamiyatda faol ishtirok etish qobiliyatlarini o‘z ichiga oladi. Ushbu kompetentsiyani shakllantirish uzluksiz va tizimli pedagogik jarayonni talab etadi. Ijodiy ta’lim muhiti esa mazkur jarayonni samarali tashkil etish uchun qulay shart-sharoit yaratadi.

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

Zamonaviy ta’limda interfaol metodlar, muammoli ta’lim, loyihaviy faoliyat, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari hamda ijodiy topshiriqlardan foydalanish o‘quvchilarning shaxsiy kompetentsiyasini rivojlantirishda muhim o‘rin tutadi. Ushbu metodlar o‘quvchilarni mustaqil izlanishga, o‘z fikrini asoslab berishga, jamoa bilan hamkorlikda ishlashga va natijani baholashga o‘rgatadi. Natijada ta’lim jarayoni samaradorligi oshib, o‘quvchilarning shaxsiy sifatlari kompleks ravishda rivojlanadi.

Shuningdek, ijodiy ta’lim muhitini shakllantirishda o‘qituvchining roli alohida ahamiyatga ega. O‘qituvchi bilim beruvchi emas, balki yo‘naltiruvchi, maslahat beruvchi va hamkor sifatida faoliyat yuritishi lozim. O‘qituvchining pedagogik mahorati, innovatsion fikrlashi va kasbiy kompetentsiyasi o‘quvchilarning ijodiy faolligini oshirishga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Qulay psixologik muhit yaratish, o‘quvchilarning fikrini qo‘llab-quvvatlash va ularning individual imkoniyatlarini hisobga olish shaxsiy kompetentsiyaning shakllanishini tezlashtiradi.

Xulosa qilib aytganda, ijodiy ta’lim muhitida o‘quvchilarning shaxsiy kompetentsiyasini shakllantirish masalasi nafaqat pedagogik, balki ijtimoiy ahamiyatga ham ega. Ushbu mavzuni chuqur ilmiy jihatdan o‘rganish, samarali pedagogik mexanizmlarni aniqlash va ularni ta’lim amaliyotiga tatbiq etish zamonaviy ta’lim tizimini rivojlantirishning muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Shu jihatdan, mazkur tadqiqot ta’lim sifatini oshirish, barkamol va raqobatbardosh shaxsni tarbiyalashga xizmat qilishi bilan ahamiyatlidir.

Natijalar va muhokama

Tadqiqot doirasida ijodiy ta’lim muhitini shakllantirishga qaratilgan pedagogik faoliyat samaradorligi hamda uning o‘quvchilarning shaxsiy kompetentsiyasiga ta’siri kompleks ravishda o‘rganildi. Olingan natijalar ijodiy yondashuv asosida tashkil etilgan ta’lim muhiti o‘quvchilarning shaxsiy rivojlanishida muhim omil bo‘lib xizmat qilishini yaqqol ko‘rsatdi. Xususan, tajriba-sinov ishlari jarayonida ijodiy ta’lim muhiti mavjud bo‘lgan guruhlarda o‘quvchilarning shaxsiy

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

kompetentsiyasi darajasi an’anaviy ta’lim sharoitidagi guruhlarga nisbatan sezilarli darajada oshgani kuzatildi.

Natijalar tahlili shuni ko‘rsatdiki, ijodiy ta’lim muhiti o‘quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda alohida ahamiyatga ega. Muammoli vaziyatlarga asoslangan topshiriqlar, ochiq savollar va ijodiy loyihalar o‘quvchilarning tahliliy va tanqidiy fikrlashini faollashtirdi. O‘quvchilar bilimni tayyor holda qabul qilishdan ko‘ra, uni mustaqil izlanish va tajriba asosida o‘zlashtirishga intildilar. Bu esa ularning bilimga bo‘lgan qiziqishini oshirib, o‘qishga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirdi.

Shuningdek, ijodiy ta’lim muhitida tashkil etilgan guruhli va jamoaviy faoliyat o‘quvchilarning kommunikativ kompetentsiyasini rivojlantirishga samarali ta’sir ko‘rsatdi. O‘quvchilar o‘z fikrini erkin bayon etish, dalillar keltirish, bahs-munozaralarda madaniyatli ishtirok etish hamda boshqalarning fikrini tinglab, hurmat qilish ko‘nikmalarini egalladilar. Bu jarayon ijtimoiy moslashuvchanlikni oshirib, o‘quvchilarning jamoa bilan ishlash tajribasini boyitdi. Natijada shaxsiy kompetentsiyaning muhim tarkibiy qismi bo‘lgan ijtimoiy faollik va mas’uliyat hissi rivojlandi.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, ijodiy ta’lim muhiti o‘quvchilarning o‘z-o‘zini baholash va refleksiya qilish qobiliyatini shakllantirishda ham muhim rol o‘ynaydi. O‘quvchilar o‘z faoliyat natijalarini tahlil qilish, erishilgan yutuq va kamchiliklarni aniqlash hamda kelgusida o‘z ustida ishlash zarurligini anglay boshladilar. Bu esa ularning o‘z-o‘zini rivojlantirishga bo‘lgan ehtiyojini kuchaytirib, shaxsiy kamolotga intilish motivatsiyasini oshirdi.

Muhokama jarayonida o‘qituvchining pedagogik faoliyati va ijodiy yondashuvi natijalarga bevosita ta’sir ko‘rsatgani qayd etildi. Ijodiy ta’lim muhitini samarali tashkil etishda o‘qituvchining innovatsion metodlardan foydalanish darajasi, o‘quvchilar bilan o‘zaro hamkorlikka asoslangan munosabati hamda qulay psixologik muhit yaratish qobiliyati muhim ahamiyat kasb etadi. O‘qituvchi tomonidan o‘quvchilarning tashabbusini qo‘llab-quvvatlash va ularning fikriga

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

hurmat bilan yondashish shaxsiy kompetentsiyaning shakllanish jarayonini sezilarli darajada tezlashtirdi.

Shu bilan birga, tadqiqot natijalari ijodiy ta’lim muhitini joriy etishda muayyan qiyinchiliklar mavjudligini ham ko‘rsatdi. Jumladan, ayrim o‘quvchilarning ijodiy faoliyatga moslashuvi sekin kechishi, o‘qituvchilarning innovatsion texnologiyalar bilan ishlash tajribasining yetarli emasligi va ta’lim jarayonida vaqt resurslarining cheklanganligi aniqlangan. Biroq muhokamalar davomida mazkur muammolarni tizimli metodik yondashuv, malaka oshirish kurslari va pedagogik tajriba almashinuvi orqali bartaraf etish mumkinligi asoslab berildi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari ijodiy ta’lim muhiti o‘quvchilarning shaxsiy kompetentsiyasini shakllantirishda samarali va istiqbolli pedagogik model ekanligini tasdiqlaydi. Bunday muhitda o‘quvchilar nafaqat bilim va ko‘nikmalarni egallaydilar, balki o‘z shaxsiy sifatlarini rivojlantirib, hayotiy va kasbiy faoliyatga ongli ravishda tayyorlanadilar. Shu sababli ijodiy ta’lim muhitini ta’lim tizimining barcha bosqichlarida keng joriy etish ta’lim sifatini oshirishning muhim sharti sifatida qaralishi lozim.

Xulosa

Olib borilgan tadqiqotlar shuni ko‘rsatdiki, ijodiy ta’lim muhitini yaratish va uni ta’lim jarayoniga tatbiq etish o‘quvchilarning shaxsiy kompetentsiyasini shakllantirishda muhim va samarali vosita sifatida xizmat qiladi. Tadqiqot davomida o‘quvchilarning mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv, muammoli vaziyatlarga moslashish, o‘z imkoniyatlarini baholash va o‘z faoliyatini tahlil qilish kabi ko‘plab shaxsiy ko‘nikmalari sezilarli darajada rivojlantirilgani aniqlangan. Shu bilan birga, ijodiy ta’lim muhitida o‘quvchilar nafaqat akademik bilimlarni egallaydilar, balki o‘z shaxsiy salohiyatini kashf etish, yangi g‘oyalarni yaratish va amaliy faoliyatga tatbiq etish qobiliyatini ham oshiradilar.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, ijodiy yondashuv asosida tashkil etilgan ta’lim muhiti o‘quvchilarda kommunikativ va ijtimoiy kompetentsiyalarni rivojlantirishga ham muhim ta’sir ko‘rsatadi. Guruhli ishlash, loyihaviy faoliyat,

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

bahs-munozaralar va interfaol metodlar orqali o‘quvchilar o‘zaro hamkorlik, boshqalarning fikrini tinglash, murosaga kelish va jamoa bilan samarali ishlash ko‘nikmalarini shakllantirdilar. Bu esa ularning kelgusidagi kasbiy va ijtimoiy hayotda muvaffaqiyatli bo‘lishlariga zamin yaratadi.

Shaxsiy kompetentsiyaning rivojlanishi o‘quvchining o‘z-o‘zini boshqarish, refleksiya qilish va mas’uliyat bilan qaror qabul qilish qobiliyatini ham oshirdi. Tadqiqot ko‘rsatdiki, o‘quvchilar o‘z faoliyatini tahlil qilish, xatolardan xulosa chiqarish va o‘z ustida ishlash zarurligini anglab, ta’lim jarayonida ongli va mas’uliyatli bo‘lishni o‘rganadilar. Natijada o‘quvchilar bilim va ko‘nikmalarni faqat qabul qiluvchi emas, balki faol sub’yekt sifatida egallashadi.

Muhokama davomida aniqlanishicha, ijodiy ta’lim muhitining samaradorligi ko‘p jihatdan o‘qituvchining pedagogik mahorati va innovatsion yondashuviga bog‘liq. O‘qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki yo‘naltiruvchi va hamkor sifatida faoliyat yuritishi lozim. O‘qituvchi tomonidan yaratilgan qulay psixologik muhit va individual yondashuv o‘quvchilarning ijodiy faolligini rag‘batlantirib, shaxsiy kompetentsiyani shakllantirish jarayonini sezilarli darajada kuchaytiradi.

Shu bilan birga, tadqiqot davomida ijodiy ta’lim muhitini joriy etishda uchraydigan ayrim qiyinchiliklar ham aniqlangan: barcha o‘quvchilar ijodiy faoliyatga birdek moslashmaydi, vaqt va resurslar cheklangan, ba’zi o‘qituvchilarda innovatsion metodlarni qo‘llash tajribasi yetarli emas. Biroq ushbu muammolar tizimli metodik yondashuv, o‘qituvchilarning malakasini oshirish va innovatsion pedagogik texnologiyalarni tatbiq etish orqali muvaffaqiyatli hal etilishi mumkinligi muhokama qilindi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari ijodiy ta’lim muhitini ta’lim tizimida keng joriy etish nafaqat o‘quvchilarning shaxsiy kompetentsiyasini rivojlantirish, balki ta’lim sifatini oshirish, barkamol va raqobatbardosh shaxslarni tarbiyalashning samarali strategiyasi ekanligini tasdiqlaydi. Shu bois ijodiy ta’lim muhitini shakllantirish, interfaol va loyihaviy pedagogik texnologiyalarni keng

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

qo‘llash hamda o‘qituvchilarning innovatsion yondashuvini rivojlantirish zamonaviy ta’limning muhim ustuvor yo‘nalishlari sifatida qaraladi.

Natijalar shuni ko‘rsatdiki, ijodiy ta’lim muhitida o‘quvchilarning shaxsiy kompetentsiyasini shakllantirish nafaqat bilim va ko‘nikmalarni mustahkamlashga, balki ularning ijodiy potentsialini ro‘yobga chiqarishga, ijtimoiy moslashuvchanligini oshirishga va kelajakda jamiyatga foydali, barkamol shaxs bo‘lib yetishishiga xizmat qiladi. Shu bois, ijodiy ta’lim muhitini rivojlantirish va uni ta’lim jarayoniga tizimli tarzda tatbiq etish ta’limning samaradorligini oshirish va shaxsiy kompetentsiyani shakllantirishning eng muhim shartlaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov, U. M. Ta’lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asoslari. Toshkent: Fan va texnologiya. 2016
2. Yo‘ldoshev, J. G., Usmonov, S. A. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. Toshkent: O‘qituvchi. 2017
3. Raximov, B. X. Ijodiy ta’lim muhitini tashkil etishning pedagogik mexanizmlari. “Ta’lim va innovatsiya” jurnali, 3-son, 45–52-betlar. 2019
4. To‘xtayeva, M. A. Shaxsiy kompetensiyani rivojlantirishda interfaol metodlarning o‘rni. “Uzluksiz ta’lim” ilmiy-uslubiy jurnali, 2-son, 28–34-betlar. 2020
5. Abdullayeva, N. R. O‘quvchilarda ijodiy fikrlashni shakllantirish metodikasi. Toshkent: Innovatsion rivojlanish nashriyoti. 2018
6. Xolmatov, D. Sh. Zamonaviy ta’limda shaxsga yo‘naltirilgan yondashuv. “Pedagogik ta’lim” jurnali, 4-son, 17–23-betlar. 2021
7. Sattorov, A. S. Raqamli ta’lim muhitida o‘quvchilarning shaxsiy kompetensiyalarini rivojlantirish. Toshkent: Universitet nashriyoti. 2022
8. Mirzayeva, G. T. Ijodiy faoliyat orqali o‘quvchilarning ijtimoiy faolligini oshirish. “Zamonaviy ta’lim” jurnali, 1-son, 39–44-betlar. 2019

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

9. Karimova, D. A. O‘qituvchining innovatsion faoliyati va ta’lim sifati. “Ilm-fan va ta’lim” jurnali, 5-son, 55–61-betlar. 2023
10. OECD. Global kompetensiyalarni rivojlantirish: ta’lim uchun yangi yo‘nalishlar. OECD nashriyoti, Parij. 2018
11. UNESCO. Ta’limda ijodkorlik va innovatsiyalarni rivojlantirish strategiyalari. UNESCO nashriyoti, Parij. 2021
12. Robinson, K., Aronica, L. Ijodiy maktablar: ta’limni o‘zgartirish yo‘llari. Penguin Books, London. 2015